

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας

Τίτλος Μαθήματος: Πτυχιακή εργασία
Επιβλέπον καθηγητής : Δρ. Ρωσσέτος Μετζητάκος PhD, MArts, BA

Τίτλος πτυχιακής εργασίας:
Κέντρο Νεότητας - Κρεστένων
Brand ID, Book design, UI design, Posters & Motion graphics

Σπήλιος Γεώργιος (α.μ. 16021) και Ξενάκη Φλώρα (α.μ. 16025)

Αθήνα 2022

UNIVERSITY OF WEST ATTICA
SCHOOL
DEPARTMENT

Diploma Thesis

Κέντρο Νεότητας - Κρεστένων
Brand ID, Book design, UI design, Posters & Motion graphics

Spilios Georgios (A.M. 16021) και Xenaki Flora:(A.M. 16025)

Registration Number:

Supervisor name and surname:

Dr Rossetos Metzitakos PhD, MArts, BA

Athens, 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ

Τίτλος-εργασίας

Μέλη-Εξεταστικής-Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η-πτυχιακή διπλωματική εργασία-εξετάστηκε-επιτυχώς-από-την-κάτω-Εξεταστική-Επιτροπή

ΑΙΔ	ΟΝΟΜΑ-ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ-ΠΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ-ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	ΡΩΣΣΕΤΟΣ ΜΕΤΖΗΤΑΚΟΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Rossetos Metzitakos Digitally signed by Rossetos Metzitakos Date: 2023.03.17 08:28:08 +02'00'
	ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΜΑΝΩΛΑΚΗ	ΛΕΚΤΟΡΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ	Maria Papadomanolaki Digitally signed by Maria Papadomanolaki Date: 2023.03.21 17:40:39 +02'00'
	ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΜΑΝΟΥ	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	PRODROMOS OS MANOU Digitally signed by PRODROMOS MANOU Date: 2023.03.17 08:41:16 +02'00'

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος

Σπήλιος Γεώργιος του Δημητρίου, με αριθμό μητρώου 16021 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών του Τμήματος Γραφιστικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

*Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι 10/3/2030 και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή

Ο/Η Δηλών/ούσα
Σπήλιος Γεώργιος

* Ονοματεπώνυμο /Ιδιότητα

(Υπογραφή)

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα

Rossetos
Metzitakos

Digitally signed by Rossetos
Metzitakos
Date: 2023.03.17 08:28:41 +02'00'

* Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από αιτιολόγηση και έγκριση του επιβλέποντα, προβλέπεται χρονικός περιορισμός πρόσβασης (embargo) 6-12 μήνες. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να υπογράψει ψηφιακά ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, για να γνωστοποιεί ότι είναι ενημερωμένος/η και συναινεί. Οι λόγοι χρονικού αποκλεισμού πρόσβασης περιγράφονται αναλυτικά στις πολιτικές του Ι.Α. (σελ. 6):

https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%B-F%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένη

Ξενάκη Φλώρα του Αριστείδη, με αριθμό μητρώου 16025 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών του Τμήματος Γραφιστικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

*Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι 10/3/2030 και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή

Η Δηλούσα
Ξενάκη Φλώρα

(Υπογραφή)

* Ονοματεπώνυμο /Ιδιότητα

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα

Rossetos
Metzitakos

Digitally signed by Rossetos
Metzitakos
Date: 2023.03.17 08:29:03
+02'00'

* Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από αιτιολόγηση και έγκριση του επιβλέποντα, προβλέπεται χρονικός περιορισμός πρόσβασης (embargo) 6-12 μήνες. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να υπογράψει ψηφιακά ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, για να γνωστοποιεί ότι είναι ενημερωμένος/η και συναινεί. Οι λόγοι χρονικού αποκλεισμού πρόσβασης περιγράφονται αναλυτικά στις πολιτικές του Ι.Α. (σελ. 6):

https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%B-F%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα θεωρητική εργασία, καθώς και ο συνολικός σχεδιασμός της πτυχιακής μας εργασίας, αποτελεί αποτέλεσμα συνεργασίας με πολλά και διάφορα άτομα και για αυτό θέλουμε να ευχαριστήσουμε τα μέλη του συλλόγου η παλία Κρέστενα που μας κατατόπησαν με ιστορικά στοιχεία της περιοχής και μας δάνεισαν κάποιες από τις παλιές τους οικογενειακές φωτογραφίες, τα μέλη του ψηφιακού Επιτάλειου, τον πολιτιστικό σύλλογο Δρώμενα και τέλος τον Δήμο Ανδρίτσαινας-Κρεσσένων.

Ακόμα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας Ρωσσέτο Μετζητάκο για την άψογη συνεργασία μας και για την προσπάθειά του να με κατευθύνει με τις γνώσεις και την εμπειρία του προς ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Σας ευχαριστούμε και ευχόμαστε να ανταποκριθήκαμε στις προσδοκίες σας.

Περίληψη

Η προσπάθεια των ανθρώπων και φορέων του Ν. Ηλείας, κατάφερε να διασώσει το εγκαταλελειμμένο, αλλά διατηρητέο κτίριο Λαλούντα, να το αποκαταστήσει και να το αναπαλεώσει ως, 'Κέντρο Νεότητας - Κρεστένων'. Ήταν ηθική υποχρέωση όλων να προστατεύσουν την αυθεντική αξία του κτιρίου και την αρχιτεκτονική του σύνθεση. Η δική μας υποχρέωση ήταν να προβάλλουμε και να αναδείξουμε τον νέο εκθεσιακό χώρο-μουσείο, εκμεταλλευόμενοι την παρούσα πτυχιακή εργασία. Η ιστορία και το ταξίδι, στον χρόνο του κτιρίου, παρουσιάζεται σε μια ολοκληρωμένη οπτική-ακουστική παρουσίαση με την βοήθεια της γραφιστικής. Μέσα από το branding και την προωθητική καμπάνια, υποστηρίζεται πλήρως η έκθεση και προβολή του κτιρίου-μουσείου.

Abstract

The effort of the people and institutions of the Prefecture of Ilias, managed to save the abandoned, but preserved Lalounda building, to restore it and renovate it as a 'Youth Center - Krestena'. It was everyone's moral obligation to protect the original value of the building and its architectural composition. Our own obligation was to project and highlight the new exhibition space-museum, taking advantage of this thesis. The history and journey through time of the building is presented in an integrated visual-audio presentation with the help of graphic design. Through the branding and promotional campaign, the exhibition and promotion of the museum building is fully supported

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	
2.1. Η φυσική ιστορία της περιοχής	10
2.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	11
3. ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ	
3.1. ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	12
3.2. ΞΕΝΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	18
4. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	
4.1. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	23
4.2. ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΑ	27
4.3. ΣΗΜΑΝΣΗ	33
4.4. ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ	34
4.5. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ	36
4.6. ΛΕΥΚΩΜΑ	38
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	41
6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	43

1. Εισαγωγή

Το κτίριο του 'Κέντρου Νεότητας - Κρεστένων' εμπίπτει στα διατηρητέα, τα οποία υπό την αιγίδα κρατικών και τοπικών φορέων πρέπει να προστατευτούν, γιατί αποτελούν πολιτιστική κληρονομιά, η οποία εκφράζει αισθητικές αξίες - και αρχιτεκτονικές - του παρελθόντος.

Με την αποκατάσταση του παλαιού κτιρίου (Κτήμα Λαλούντα), με το νέο (Κέντρο Νεότητας - Κρεστένων) αποκαλύπτονται όλες οι αξίες του οικοδομήματος με σεβασμό στην αρχική του υπόσταση και στα αυθεντικά του στοιχεία. Η ιστορία και το εκατονταετές ταξίδι στο χρόνο του προαναφερθέντος κτιρίου αποτελούσε τον διακαή πόθο μας, τον οποίο εκπληρώσαμε με την παρούσα πτυχιακή εργασία προβάλλοντάς τα με μια ολοκληρωμένη γραφιστική ταυτότητα. Το βασικό μέλημά μας, παρέμεινε ωστόσο, η οπτική παρουσίαση αφήνοντας την θεωρητική επεξεργασία απλά να εμπλουτίζει το όλο εγχείρημα. Πράγματι, η παρούσα εργασία, εκμεταλλεύτηκε την ανέλπιστα συγκυρία ώστε να αναδείξει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον ενός κτιρίου που έχει πολλά να διηγηθεί για τα οικιστικά σύνολα με ιδιαίτερη ιστορική, αρχιτεκτονική, λαογραφική και αισθητική φυσιογνωμία και αξία, αναπόσπαστα τμήματα της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου.

Ο στόχος μας θα έχει επιτευχθεί όταν η παρούσα εργασία θα ενισχύσει την εντρύφηση για την πολιτιστική μας κληρονομιά, το μέγεθος της οποίας είναι ένα τεράστιο κεφάλαιο του πολιτισμού μας.

Η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε περιλαμβάνει δύο επίπεδα: την έρευνα και την οπτική εφαρμογή. Στην έρευνα, αρχικά, ανατρέξαμε σε συναφείς διεθνείς μελέτες και παρουσιάσεις καταλήγοντας στο Behance του National Museum of Indonesia.

Στη συνέχεια ανατρέξαμε σε ψηφιακές πλατφόρμες ανάδειξης και διαφύλαξης πολιτιστικής κληρονομιάς της τοπικής περιοχής (Digital Epitalio, πολιτιστικός σύλλογος Δρώμμενα) από τις οποίες συλλέξαμε φωτογραφικό υλικό. Τέλος, ολοκληρώνοντας εστιάσαμε στην επικοινωνία μας με την ομάδα των Κρεστένων με της εφαρμογής κοινωνικής δικτύωσης. Στο επίπεδο οπτικής εφαρμογής το βασικό κομμάτι της εργασίας στηρίχθηκε στις γνώσεις που αποκομίσαμε μέσω του προγράμματος σπουδών του τμήματος Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας. Εφαρμόσαμε Αρχές της Σήμανσης, της Γραφιστικής Πολυμέσων, του Branding, της Προωθητικής Καμπάνιας, του Σχεδιασμού Λογοτεχνικού Βιβλίου, σε ότι αφορά το βασικό κομμάτι της εργασίας μας. Το όλο εγχείρημα ολοκληρώθηκε επικουρικά με τον Τυπογραφικό Σχεδιασμό για τις αφίσες και Γράμματα και Τυπογραφία για τη δημιουργία γραμματοσειράς. Η διάρθρωση της εργασίας περιλαμβάνει δύο στάδια: το branding, το οποίο εμπεριέχει το λογότυπο, το σχεδιασμό γραμματοσειράς, την σήμανση και το UI design και την προωθητική καμπάνια, η οποία εμπεριέχει το έντυπο βιβλίο και το motion graphic designs.

Η μορφή της πτυχιακής εργασίας αναπτύσσεται ως εξής:

- Αναδρομή στην ιστορία των Κρεστένων
- Έρευνα και ανάλυση ελληνικών αντίστοιχων φορέων
- Έρευνα και ανάλυση ξένων αντίστοιχων φορέων
- Σχεδιασμός του λογότυπου και της εταιρικής ταυτότητας
- Σχεδιασμός ψηφιακής γραμματοσειράς
- Σχεδιασμός σήμανσης του χώρου
- Δημιουργία προωθητικής καμπάνιας και ψηφιακών διαφημίσεων
- Σχεδιασμός έντυπου λευκώματος
- Σχεδιασμός διαφημιστικού teaser

2. Ιστορική αναδρομή

2.1 Η φυσική ιστορία της περιοχής

Στην περιοχή της Ηλείας όπως και σε όλο τον Ελλαδικό χώρο έγιναν στην διάρκεια εκατομμυρίων ετών πολύ μεγάλες γεωλογικές μεταβολές. Η ζωή παρακολοθεί αυτές τις γεωλογικές αναστατώσεις και την αέναη της στεριάς με το υγρό στοιχείο. Στις πλαγιές της Αιγαίτιδας μετακινούνται εδώ και 13εκ. χρόνια, μεγαθήρια σπονδυλώματα. Κατά τον Προπλειόκαινο περίοδο σχηματίστηκε ένας μεγάλος κόλπος, ο οποίος εισήλθε βαθιά στη ξηρά μεταξύ του Ωλονού και της οροσειράς της Ανδρίτσαινας. Κατά την Πλειόκαινο περίοδο δηλαδή πριν από 12 έως 2 εκατομμύρια περίπου χρόνια, δημιουργούνται στα βυθίσματα της Αιγαίτιδας μεγάλες λίμνες που συχνά πλημμύριζαν με θαλάσσιο νερό και γίνονταν υφάλμυρες. Ήταν λίμνες ασταθείς, όπως αυτή της Ήλιδας. Οι γεωλογικές αναστατώσεις συνεχίστηκαν. Πολλά τμήματα της Αιγαίτιδας βυθίζονται, ενώ άλλα ανυψώνονται πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Οι τεκτονικές αυτές κινήσεις προκάλεσαν υποχώρηση και κατάδυση του μεγαλύτερου σημερινού κεντρικού τμήματος της περιοχής, ενώ η οροσειρά του Λαπίθα άρχισε να ανυψώνεται. Στο Ιόνιο υποχωρεί η θάλασσα, μεγαλώνουν τα νησιά και μετατρέπονται σε στεριά οι περιοχές της Ήλιδας και της Μεσσηνίας. Μεγάλα τμήματα αποκόπηκαν από τη θάλασσα παίρνοντας τη μορφή λιμνών. Άμμοι μεταφέρθηκαν από τα ρεύματα μακριά από την ακτή και δημιούργησαν σύστημα φραγμάτων, που κατά περιόδους διέκοπτε την επικοινωνία της περιοχής με την ανοιχτή θάλασσα. Αυτή είχε ως συνέπεια τον σχηματισμό λιμνοθαλασσών και ελών. Στις αρχές της Πλειοκαίνου περιόδου (2 εκατομμύρια χρόνια από σήμερα) τα νερά των λιμνών βρίσκουν διέξοδο προς το Ιόνιο και σχηματίζεται ο Αλφειός με τους παραποτάμους του και η περιοχή από του Σέκουλα μέχρι τις ακτές του Ιονίου γίνεται μία γόνιμη ξηρά η οποία είχε όλα τα σημάδια του πυθμένα μιας άλλοτε θαλάσσιας περιοχής. Πριν από 18.000-21.000 χρόνια η ακτογραμμή της Ηλείας εκτινόταν δυτικότερα, δεδομένου ότι η στάθμη της θάλασσας ήταν κατά 120μ. χαμηλότερη από την σημερινή.

Το φυσικό περιβάλλον της Ηλείας, όπως έχει διαμορφωθεί εδώ και αρκετές χιλιάδες χρόνια, χαρακτηρίζεται από εύφορες πεδινές εκτάσεις, σημαντικούς υδροτόπους, ιαματικές πηγές και θαυμάσιες αμμουδερές ακτές. Το έδαφος του νομού είναι κατά βάση πεδινό (περίπου 57% της συνολικής έκτασής του) ενώ οι ορεινές εκτάσεις, που καταλαμβάνουν μόλις το 20% περιορίζονται στο βορειοανατολικό και στο ανατολικό τμήμα του (στα σύνορα με την Αρκαδία και την Αχαΐα), καθώς και στο νότιο (στα σύνορα με τη Μεσσηνία), ενώ το υπόλοιπο 23% χαρακτηρίζεται ως ημιορεινό. Οι οικισμοί του σημερινού Δήμου Ανδρίτσαινας - Κρεστένων βρίσκονται στην πεδινή, στην ημιορεινή και στην ορεινή ζώνη. Στην ορεινή ζώνη υπάγονται οι περισσότεροι οικισμοί των πρώην Δήμων Αλιφείρας και Αδριτσαινής. Αντίθετα, όλοι οι οικισμοί του πρώην Δήμου Σκιλλούντος βρίσκονται στην πεδινή ή ημιορεινή ζώνη, δηλαδή σε πολύ έως αρκετά εύφορη περιοχή. Νοτιοανατολικό όριο του Δήμου είναι το όρος Λύκαιο. Στο νότιο τμήμα της Ηλείας υψώνεται, με κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά, η Μίνθη (1345μ.) και λίγο βορειότερα, στα νότια όρια του Δήμου, ο Λαπίθας, με το επιχώριο όνομα, βουνό της Σμέρνας, με ψηλότερη την ομώνυμη κορυφή στα 776μ. Ξεκινώντας βόρεια της λίμνης Καΐαφα (η οποία σχηματίστηκε πιθανότατα κατά τον 6ο π.Χ. αιώνα ύστερα από ισχυρούς σεισμούς που έπληξαν την περιοχή).

2.2 Ιστορική Αναδρομή

Η περιοχή του Δήμου Σκιλλούντος όπως και η ευρύτερη περιοχή της επαρχίας Ολυμπίας ήταν κατοικημένη από τη λίθινη εποχή (6000-2.7000π.χ.)

Πρώτοι κάτοικοι αναφέρονται οι πελασγοί που αργότερα ονομάζονται Παρωρεάτες και Καύκωνες.

Σύμφωνα με τη μυθολογία η καταγωγή τους ανάγεται στο Πελασγό, γιο της Γης, ενώ στο βουνό Λαπίθας, στο χωριό του Σκιλλούντα έγινε η μάχη Λαπιθών και Κενταύρων

Επόμενοι κάτοικοι της οι Θεσσαλοί Νηλείδες, το κράτος των οποίων κατέκλυσαν οι Μινύες, απόγονοι των Αργοναυτών που έκτισαν πόλεις με οχυρές ακροπόλεις και αποτέλεσαν την Μινυακή εξάπολη, την πρώτη ομοσπονδία Πόλεων με κέντρο της την Αρχαία Σαμία. Σ' αυτή άνηκε και υο 'το Αίπυ το καλοχτισμένο' που ο Όμηρος αναφέρει ότι πήρε μέρος στην Τρωική εκστρατεία, ερείπια του οποίου σώζονται στο όρος Λαπίθας, στο Δ.Δ. Πλατιάνας.

Συνδεδεικός κρίκος τους η λατρεία μιας θαλάσσιας θεότητας, του Ποσειδώνα, ιερό του οποίου ίδρυσαν στην παραλία της αρχαίας Σαμίας, το «Ποσιδίειον».

Το 240 π.Χ. ο Πολυσπέρχων ο Αιτωλός καταλαμβάνει την περιοχή και αχυρώνει το κάστρο της Αρχαίας Σαμίας, ενώ το 219 π.Χ. η περιοχή κατακτάται από το βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππο τον Έ που τερματίζει το συμμαχικό πόλεμο και διορίζει διοικητή τον Ακαρνάνα Λάδικον.

Τελικά το 146 π.Χ. κατακτάται από τους Ρωμαίους και περιέρχεται στην διοίκηση της Αχαιίας. Ο Πausanias επισκέπτεται την Περιοχή από το 165-175 μ.Χ. και μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες.

Ελάχιστες πληροφορίες υπάρχουν για τους βυζαντινούς χρόνους. Αρχικά επελαύνουν οι Βησιγόθιοι, τους οποίους αποκρούει ο βυζαντινός στρατηγός Στελίχωνας, ενώ κατά τον 6ο, 7ο και μέχρι τον 9ο αι. παρατηρούνται αποικήσεις Σλάβικες που αλλάζουν πολλά τοπωνύμια. Μετά την άλωση της πόλης το 1204 οι Φράγκοι φθάνουν και στην Πελοπόννησο και την κυριεύουν ολόκληρη. Οι κάτοικοι αγωνίζονται να τους διώξουν και απόδειξη αυτού είναι η πυρπόληση από τα βυζαντινά στρατεύματα της Φράγκικης εκκλησίας Μονή στην Τρυπητή το 1263.

Ο Σκιλλούντος κατακτάται από τους Τούρκους, το 1459. Ακολουθεί μια μικρή περίοδος Ενετοκρατίας από το 1684-1715 που δημιουργεί ελπίδες για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, το 1715 όμως περνά και πάλι στους Τούρκους.

Στον αγώνα του 1821 ολόκληρος ο Σκιλλούντος παίρνει μέρος. Μετά τη δημιουργία ελεύθερου ελληνικού κράτους αναγνωρίζεται επαρχία Ολυμπίας το 1833 και ο Δήμος Σκιλλούντος το 1835.

3. ΈΡΕΥΝΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Ακολουθεί μια ανάλυση των οπτικών στοιχείων των οργανισμών που αποτελούν αντίκτυπο στον πολιτισμό και την ιστορία της Ελλάδας σήμερα. Η ανάλυση αυτή αφορά τα λογότυπα, την τυπογραφία, τα χρώματα και ουσιαστικά αποσκοπεί στην κατανόηση της γενικής αισθητικής αλλά και την οπτική γλώσσα των οργανισμών αυτών.

3.1. ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Στην Ελλάδα χαρακτηριστικά παραδείγματα παρόμοιων οργανισμών στο πολιτιστικό κομμάτι είναι το κέντρο πολιτισμού ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Onassis stegi και στο μουσειακό κομμάτι το μουσείο κυκλαδικής τέχνης .

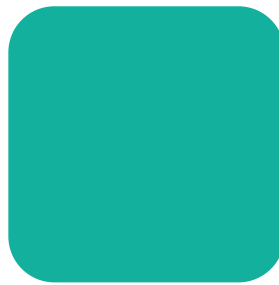
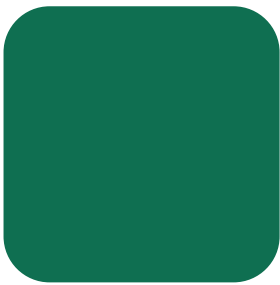
Οι οργανισμοί αυτοί, συνυπάρχουν στον χώρο του πολιτισμού και της διαφύλαξης της ιστορίας ωστόσο μεταξύ τους δεν έχουν κοινά σχεδιαστικά χαρακτηριστικά. Το καθένα προσβέυει μια διαφορετική κουλτούρα ωστόσο και μέσα απο τον διαφορετικό σχεδιασμό του καθενός μπορείς να διακρύνεις στοιχεία του εκάστοτε φορέα, καταλήγοντας στην μοναδικότητα του κάθε οργανισμού καθώς επίσης και στο άμεσο μήνημα που στέλνουν στους θεατές τους μέσα απο μινιμαλιστικά σχεδιαστικά στοιχεία.

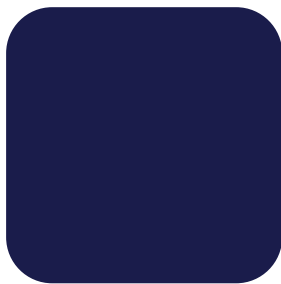
STAVROS
NIARCHOS
FOUNDATION
CULTURAL
CENTER

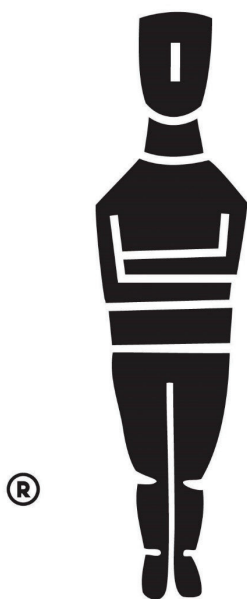
ΚΕΝΤΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΙΔΡΥΜΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΙΑΡΧΟΣ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ
ΤΕΧΝΗΣ

ΙΔΡΥΜΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΚΑΙ ΝΤΟΛΛΗΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ

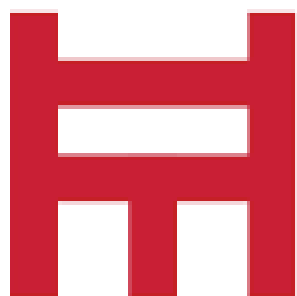
**BENAKI
MUSEUM
SHOP**

3.2. Ξένοι οργανισμοί

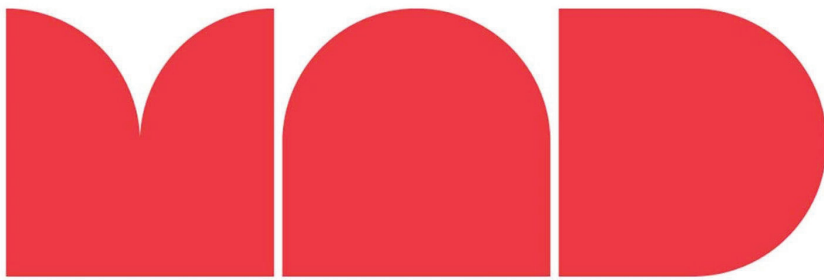
Στο εξωτερικό τα παραδείγματα είναι άπειρα και ποικίλουν σε χρώματα, γραμματοσειρές και σχεδιαστικό ύφος. Το βασικό στοιχείο όλων είναι το άμεσο και έξυπνο μήνυμα που στέλνουν στον θεατή, δίνοντας του ερεθίσματα μέσω σχεδιαστικών στοιχείων που τον βοηθούν να αναγνωρίσει μια κουλτούρα, είτε το ύφος που πρεσβεύει ο κάθε οργανισμός. Η μελέτη που ακολουθεί αναλύει τους οργανισμούς αυτούς ως προς τα λογότυπά τους, τα χρώματα και τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν την θεατή.

上海博物館

Shanghai Museum

museum of arts and design

4. Σχεδιασμός

Ο σχεδιασμός της εταιρικής ταυτότητας συνδιάζει στοιχεία της τοπικής παράδοσης με το σήμερα . Η απλότητα στο σχέδιο δίνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα και ενδυναμώνει την προσωπικότητα του οργανισμού. Το λογότυπο το οποίο βασίστηκε επάνω στο κτήριο που όλοι γνωρίζουν, επικοινωνεί εύκολα με τον θεατή. Τα εταιρικά χρώματα προέρχονται από το κύριο προϊόν της περιοχής (το λάδι) και είναι καθοριστικής σημασίας καθώς παίζουν πρωταρχικό ρόλο στο μήνυμα που θέλει να επικοινωνήσει ο οργανισμός. Η τυπογραφία βασίζεται στο ύφος παλιών εφημερίδων προσφέρει δυναμική, πρωτοτυπία και μοναδικότητα.

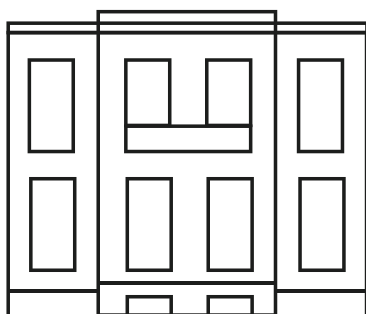
4.1. Εταιρική ταυτότητα

ΛΟΓΟΤΥΠΟ

Το σήμα του οργανισμού προκύπτει από την γραμμική απεικόνιση του κτήματος Λαλούντα, το οποίο θα στεγάσει το νέο Κέντρο Νεότητας Κρεστένων. Το εμβληματικό, αρχοντικό κτήριο είναι ένα κοινό σύμβολο όπου όλοι όσοι βρίσκονται στην περιοχή μπορούν να αναγνωρίσουν. Το κέντρο θα στεγάσει πολυχώρους για εκδηλώσεις και σεμινάρια καθώς επίσης και μία μόνιμη έκθεση που θα αναφέρεται στην ιστορία της τοπικής περιοχής μέσα από φωτογραφίες και ιστορικά αντικείμενα. Έτσι συμβολικά το κτήριο γίνεται η στέγη του πολιτισμού και της τοπικής ιστορίας καθιστώντας την μπροστινή επιβλητική όψη του κτηρίου ιδανική για λογότυπο.

Για την τυπογραφία του λογότυπου δημιουργήθηκε μια καινούργια Serif, Bold γραμματοσειρά που τείνει να θυμίζει το ύφος παλιάς εφημερίδας, όπου σκοπό έχει την σύνδεση της ιστορίας με τον σύγχρονο τρόπο σχεδιασμού.

Το αποτέλεσμα του συνδιαστικού λογότυπου, όπου παρουσιάζει το σήμα πάνω από την τυπογραφία, εντάσσεται μέσα σε κάναβο με την φράση κέντρο νεότητας να τον διαπερνάει, δίνοντας έτσι την αίσθηση της ελευθερίας της έκφρασης που σπάει μεταφορικά τους κανόνες των κάθετων αξόνων.

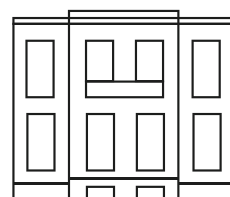
**ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΑΣ
ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ**

Χρωματική παλέτα

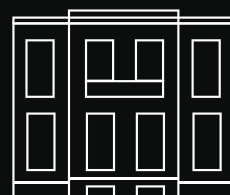
Τα χρώματα του οργανισμού προκύπτουν από το κύριο προϊόν της τοπικής περιοχής δηλαδή το λάδι.

**ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΑΣ
ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ**

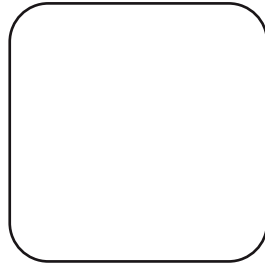
**ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΑΣ
ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ**

**ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΑΣ
ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ**

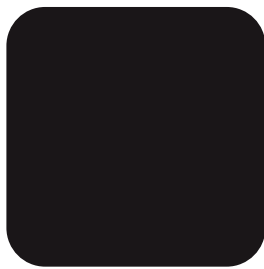
C: 42%
M: 32%
Y: 56%
K: 3%

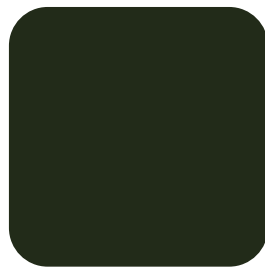
C: 0%
M: 0%
Y: 0%
K: 0%

C: 2%
M: 11%
Y: 100%
K: 0%

C: 71%
M: 68%
Y: 64%
K: 78%

C: 71%
M: 56%
Y: 81%
K: 69%

C: 50%
M: 38%
Y: 76%
K: 14%

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ

Για την τυπογραφία του λογοτύπου δημιουργήθηκε μια καινούργια Serif, Bold γραμματοσειρά που τείνει να θυμίζει το ύφος παλιάς εφημερίδας, όπου σκοπό έχει την σύνδεση της ιστορίας με τον σύγχρονο τρόπο σχεδιασμού. Πέρα από την γραμματοσειρά του λογοτύπου όπου πρόκειται για μια γραμματοσειρά τίτλων, προστέθηκε και σαν συμπληρωματική η century gothic σαν γραμματοσειρα κειμένου.

Century gothic

ABCDEFGHIJKLMN
OPQRSTUVWXYZ

ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝ
ΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

abcdefghijklmn
opqrstuvwxyz

αβγδεζηθικλμν
ξοπρστυφχψω

BRIXTON WOOD

ABCDEFGHIJKLMN

OPQRSTUVWXYZ

Σχεδιασμός Γραμματοσειράς

Προκειμένου να σχεδιαστεί η τυπογραφία του λογοτύπου, δημιουργήθηκε και η ελληνική εκδοχή της γραμματοσειράς Brixton Wood η οποία ήρθε να καλύψει όλους τους ελληνικούς τίτλους όπου μπορεί να προκύψουν μέσα στο Brand.

ΚΡΕΣΤΕΝΑ

FONT DESIGN

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

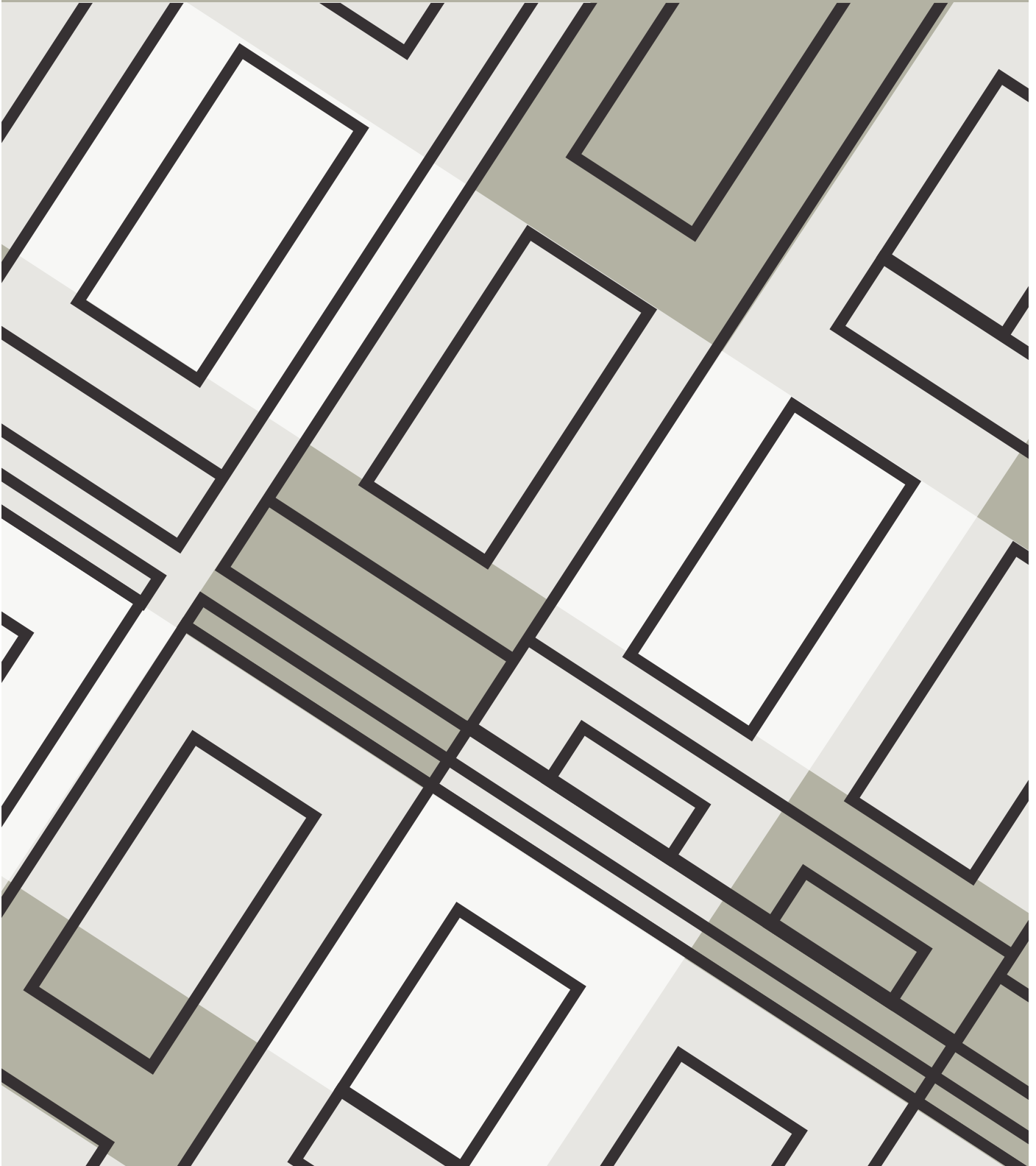
Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

A B C D E F G H I J K L M N

O P Q R S T U V W X Y Z.,

Σχεδιασμός Μοτίβου

Το μοτίβο δημιουργήθηκε μέσα απο το λογότυπο, μετά την περιστροφή του κτηρίου 45 μοιρών, και σκοπό έχει να συμπληρώσει κενούς χώρους στο branding συνεχίζοντας ωστόσο την φιλοσοφία του λογότυπου.

Σχεδιασμός Εισιτηρίων

5€

DATE: ΤΡΙΤΗ
18 / 6 / 2022
20:00
NO 13094549

Σχεδιασμός φακέλου

Σχεδιασμός εταιρικής κάρτας

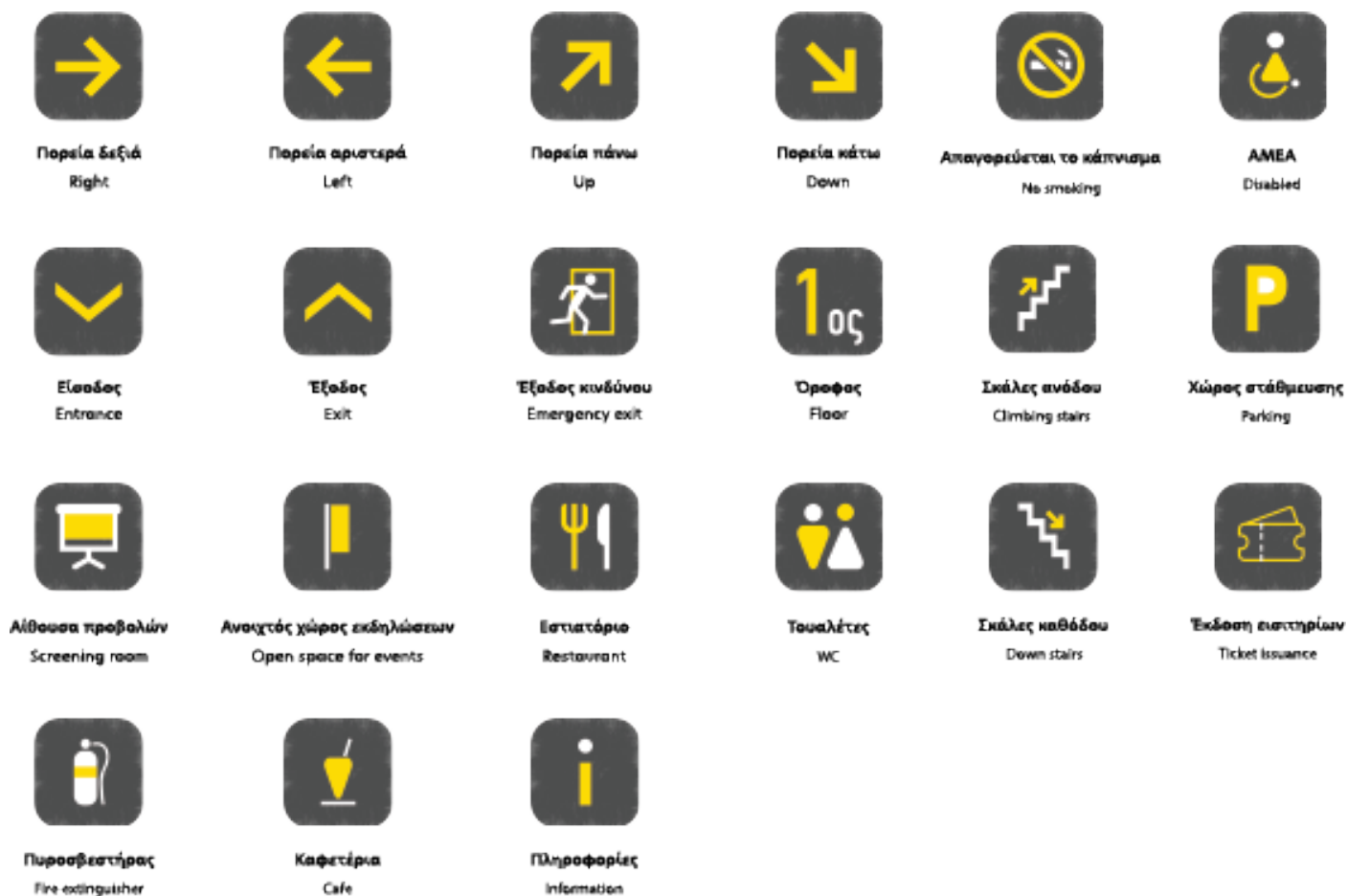

4.2. Σχεδιασμός Σήμανσης

Η σήμανση στη συγκεκριμένη πτυχιακή περιγράφεται κυρίως από εικονίδια τα οποία περιλαμβάνουν τις λειτουργίες του ίδιου του μουσείου. Τα εικονίδια αποτελούν σήμανσης εισόδου - εξόδου, κατεύθυνση δεξιά - αριστερά, πάνω - κάτω, εξόδου κινδύνου, ορόφων, ανοιχτών χώρων εκδηλώσεων, αίθουσας προβολών, εστιατορίου, τουαλετών, καφετέριας, πυροσβεστήρα, κέντρου πληροφοριών, σκάλες ανόδου - καθόδου, χώρου στάθμευσης, ΑΜΕΑ και απαγόρευση καπνίσματος. Ο τρόπος σχεδίασης, κυμαίνεται κυρίως σε ένα στυλ μινιμαλιστικό με γεωμετρικότητα. Αυτό προκύπτει από τους κύκλους και τα τρίγωνα τα οποία εμπεριέχουν τα εικονίδια, πέραν των καθιερωμένων εικονιδίων, όπως των πληροφοριών, της εξόδου κινδύνου και του χώρου στάθμευσης, τα οποία δεν μπορούν για λόγους αντίληψης διεθνώς να αλλάξουν μορφή.

Η χρωματική παλέτα των εικονιδίων αυτών πηγάζει από την παλέτα της πτυχιακής αυτής, δηλαδή γκρι σκούρο, λευκό και κίτρινο. Το background είναι τέτοιο έτσι ώστε να προσαρμόζεται στην παλαιότητα του μουσείου, ενώ το κίτρινο χρώμα είναι έτσι επιλεγμένο ώστε να σηματοδοτεί έντονα την ύπαρξη σήμανσης στον χώρο.

Τέλος, οι ονομασίες των σημάνσεων, είναι εγγεγραμμένες τόσο στα ελληνικά, όσο και στα αγγλικά, έτσι ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμη, για κάθε επισκέπτη. Οι ελληνικές ονομασίες, είναι γραμμένες με μία απλή, χωρίς πατούρα, γραμματοσειρά, σε τόνους κυρίως regular ή semibold, ενώ οι αγγλικές ονομασίες, λόγω του ότι είναι δευτερεύουσα γλώσσα, είναι γραμμένες σε τόνους light και σε τουλάχιστον 2pt μικρότερες από ότι οι ελληνικές.

4,3. Σχεδιασμός προωθητικής καμπάνιας

Για το εκθεσιακό κομμάτι του Κέντρου Νεότητας Κρεστένων δημιουργήθηκε μια σειρά από έντυπες αφίσες, όπου στόχο τους έχουν την προώθηση του Κέντρου νεότητας Κρεστένων στα πρώτα του βήματα και μια σειρά απο gifs όπου σκοπό έχουν την προώθηση του στα social media.

02
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΚΡΕΣΤΕΝΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

02
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΚΡΕΣΤΕΝΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

02
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΚΡΕΣΤΕΝΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

02
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΚΡΕΣΤΕΝΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

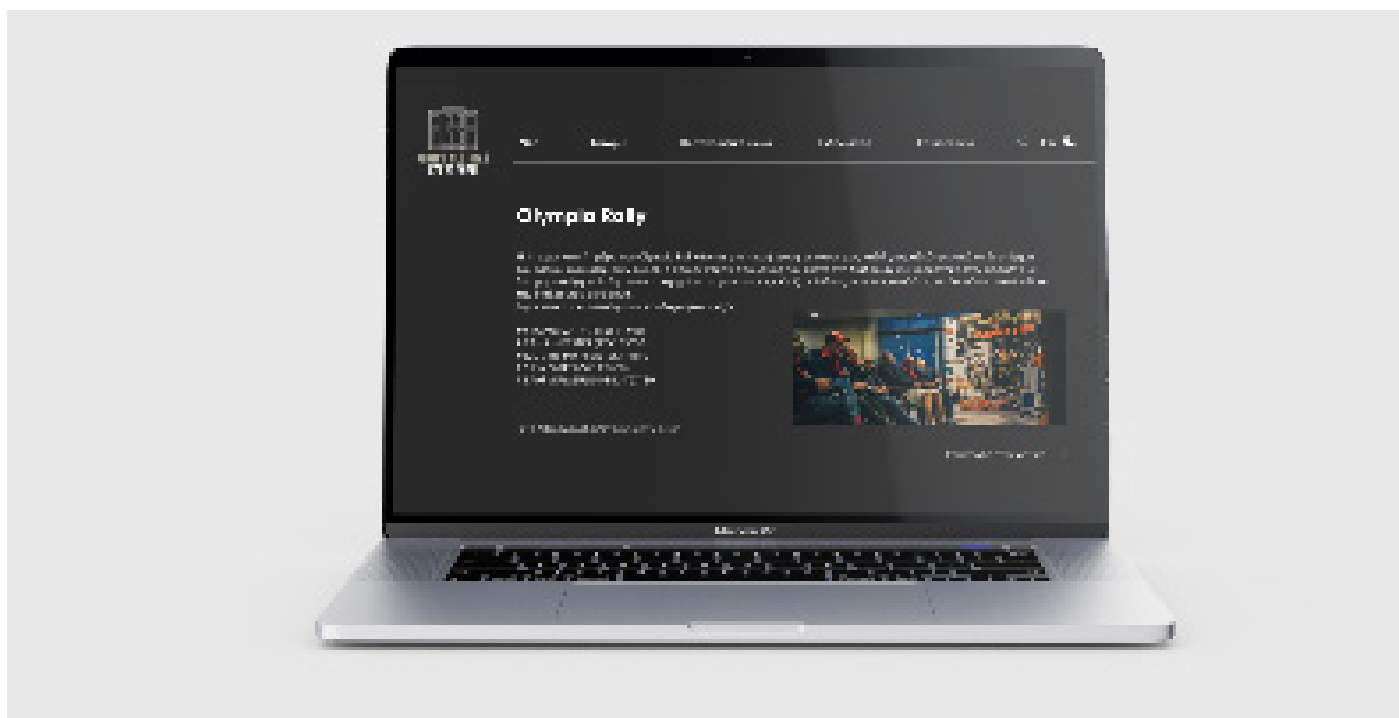

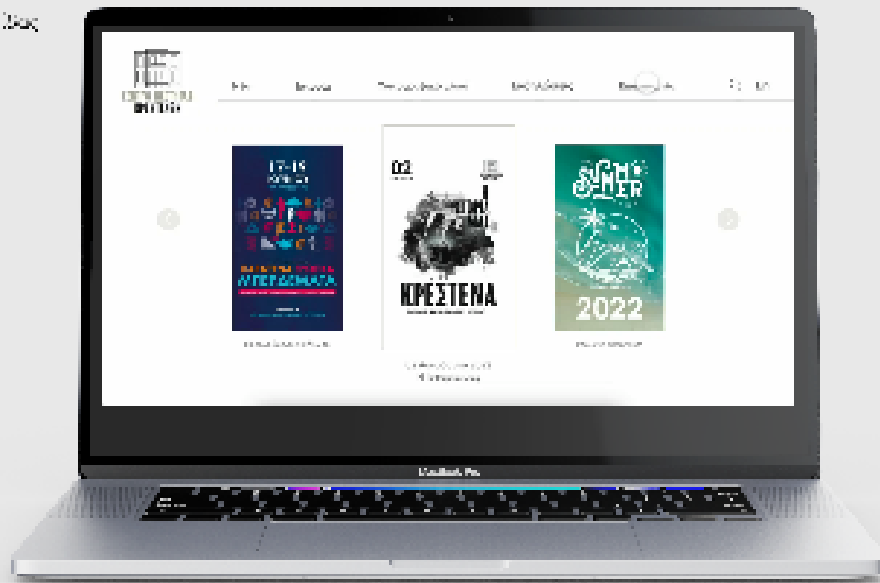
4.4. Σχεδιασμός Ιστοσελίδας

Η ηλεκτρονική πλατφόρμα ή αλλιώς site, έχει κυρίως γενικό παρά συγκεντρωτικό, αναλυτικό χαρακτήρα. Μπορεί κάποιος να ανατρέξει στην ηλεκτρονική πλατφόρμα τόσο για να ενημερωθεί για τις τρέχουσες εκδηλώσεις και τα τοπικά νέα, όσο και να δει μέσω της χρήσης φωτογραφικού υλικού την εξέλιξη των Κρεστένων με την πάροδο του χρόνου.

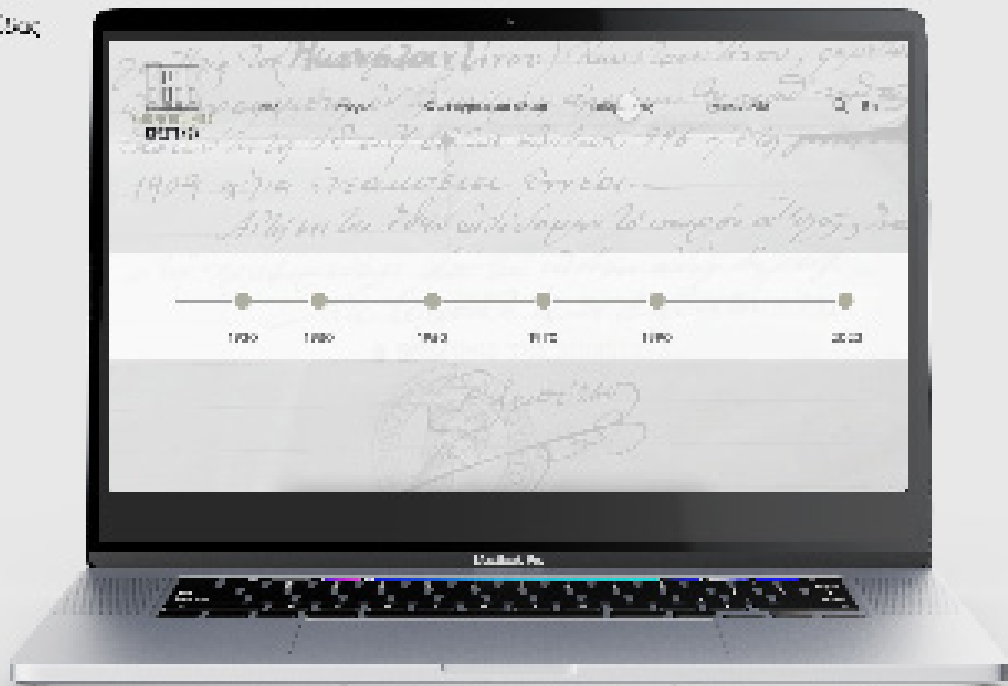
Τα τοπικά νέα είναι η αρχική οθόνη προβολής, όπου θα μπορεί κάποιος να ενημερωθεί για τα δρώμενα του τόπου τη συγκεκριμένη περίοδο. Έπειτα υπάρχει η ενότητα της ιστορίας, η οποία προσφέρει μια γενική πληροφόρηση για το χωριό. Στη συνέχεια εντοπίζεται η ενότητα του φωτογραφικού υλικού, μια ενότητα στην οποία, με την βοήθεια των ειδικών κουμπιών θα μπορεί να μεταβεί ο επισκέπτης σε διάφορες χρονικές περιόδους και να δει φωτογραφίες της κάθε εποχής. Τέλος, υπάρχουν οι ενότητες των εκδηλώσεων και της επικοινωνίας. Στην πρώτη παρέχεται ενημέρωση σχετικά με τις τοπικές εκδηλώσεις με την προσθήκη αντίστοιχων motion graphics, ενώ στην δεύτερη υπάρχουν στοιχεία επικοινωνίας για το μουσείο. Τέλος ένα βασικό στοιχείο που πρέπει να τονιστεί, είναι η νυχτερινή λειτουργία οθόνης ή αλλιώς dark (night) mode, το οποίο μπορεί ο επισκέπτης να ενεργοποιήσει στις οθόνες όπου εμπεριέχεται κείμενο, με στόχο μία πιο ξεκούραστη ανάγνωση τις βραδινές ώρες.

07 UI design
Сызба арнагы үчүн көрсөткүч

07 UI design
Сызба арнагы үчүн көрсөткүч

4,5. Σχεδιασμός λευκώματος

Το λεύκωμα 2021-2022 είναι μια συλλογή φωτογραφικού υλικού, μετά την έρευνα και την έκθεση του στο Κέντρο Νεότητας Κρεστένων όπου σκοπό έχει να οργανώσει και να διαφυλάξει την τοπική ιστορία, αλλά και να ευχαριστήσει και τους φορείς- άτομα που συμβάλουν σε αυτό, προσφέροντας κι άλλο φωτογραφικό υλικό.

4.6. Συμπεράσματα

Η εγκατάλειψη του κτήματος Λαλούντα, ήταν ένα θλιβερό γεγονός για την περιοχή των Κρεστένων. Ήταν μια προσβολή για την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Όλα τα δεδομένα οδηγούσαν στην κατεδάφιση του.

Η αποκατάστασή του, μετά από μακροχρόνια προσπάθεια των φορέων της περιοχής και η δημιουργία ενός Κέντρου Νεότητας, θεωρείται τεράστια επιτυχία για ένα κτίριο που έχει πολλά να πει για το παρελθόν του στους επισκέπτες, αλλά και τους κατοίκους της περιοχής. Σκοπός μας ήταν να προβάλλουμε το παρελθόν του και να αναδείξουμε το μέλλον του, στοχεύοντας, συγχρόνως, την εντύπωση για την πολιτιστική ταυτότητα του τόπου μας.

Το όλο εγχείρημα βασίστηκε σε μια λεπτομερή και ολοκληρωμένη γραφιστική δουλειά καθώς και προώθηση προϊόντων επεταικής μορφής. Η προσέλκυση του ενδιαφέροντος για το παραδοσιακό κτίριο Λαλούντα, για την ιστορική αισθητική, λαογραφική και αρχιτεκτονική αξίας του, παραμένει για εμάς μια πρόκληση. Χωρίς την συμβολή της αγωγής και της εμπειρίας που αποκτήσαμε κατά την τετραετή φοίτηση μας στο τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας, η επιτυχία μας θα ήταν αναμφίβολα περιορισμένη.

4.7. Βιβλιογραφία

[https://digitalepitalio.gr/
27/6/2022](https://digitalepitalio.gr/27/6/2022)

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

<https://www.andritsainas-krestenon.gov.gr/>

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

[https://www.greece4seasons.com/proorismoι/perioxes/
peloponnisos/ileia](https://www.greece4seasons.com/proorismoι/perioxes/peloponnisos/ileia)

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

<http://www.andritsainalibrary.gr/>

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

[https://www.behance.net/gallery/97159849/Hungarian-Museum-of-
Natural-History-Identity-Design](https://www.behance.net/gallery/97159849/Hungarian-Museum-of-Natural-History-Identity-Design)

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

[https://www.behance.net/gallery/87374711/National-Museum-of-
Indonesia-Rebrand](https://www.behance.net/gallery/87374711/National-Museum-of-Indonesia-Rebrand)

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

[https://www.behance.net/gallery/89771639/Documentary-History-
Timeline](https://www.behance.net/gallery/89771639/Documentary-History-Timeline)

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

<https://www.behance.net/gallery/119730575/History-Opener>

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

mixanitouxronou.gr

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

<http://www.olympiaholiday.gr/ilia/tourism/articles/article.jsp?context=1504&categoryid=8930>

<http://5dim-pyrgou.ilei.sch.gr/ilia.html>

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

<https://cityofpyrgos.gr/istoria/>

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

<https://ellinikiistoria.wordpress.com/%CF%80%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%BF%CF%83/%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%B7%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82/>

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]

https://www.pde.org.gr/ilia/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=69

[Πρόσβαση Ιούνιος 2022]